

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'En Ya'aqov

agadot Bavli vi-Yerushalmi 'im perushe ve-ha-ḥidushim she-ba'u bo
ke-khol asher nidpesu kamah pa'amim : u-ve-tosefet ma'alot rabim

Ibn-Ḥaviv, Ya'aqov Ben-Shelomoh

המלש ןב בקעי, ביבח-ןבא

[Kaliningrad?], [1860?]

ירישע קרפ. ןיקנחנה ןה ולא

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9322

וקלחה כי אחא אמר היינו דכתיב עילויה זאת ועוד אחרת:

אלו הן הנחנקין

פרק עשירי

פר איבעיא להו בן מהו שיקין [דם] לאביו רב מתנה

אמר *ואהבת לרעך כמוך רב דימי בר ע"ג

חנינא אמר מכה אדם ומכה בהמה מה מכה ויקרא יט

בהמה לרפואה פטור אף מכה אדם לרפואה פטור

רב לא שביק לבריה למישקל לוי סילוא מר בריה

דרבינא לא שביק לבריה למפתח ליה כוותא דילמי

חביל והוה ליה שגגת איסו' אי הכי אחר נמי אחר

שגגת לאו בנו שגגת חנק:

קכב משנה זקן ממרא ע"פ ב"ד שנאמר *כי יפלא

פו מה מכה בהמה לרפואה כגון מקיז דם פטור מן התשלומין

שהרי לא הזיקה: אף מכה אדם דהיינו אביו: לרפואה ע"ג

פטור ממיתה ואף ע"ג דקבורה הוא: ואהבת לרעך כמוך לא דברים יו

הזהרו ישראל מעשות לקביריהם אלא דבר שאינו קסץ לעשות

לעלמו: סלוא קוז (יש) [ישנ] לו בנשרו: למפתח ליה כוותא

כויה להוליא ליקה הימכה: אי הכי אחר נמי לא ליפתק שהרי

כל ישראל הזהרו על קבלת קבירו דכתיב לא יוסיף סן יוסיף:

שגגת לאו בשאין מתכוין הוי שגגה באיסור שזדוכו לאו

בעלמא דקיל:

ממך דבר למשפט וגו' ושלש' בתי דינין היו שם
אחד יושב על פתח הר הבית ואחד יושב
על פתח העזרה. ואחד יושב בלשכת הגזית באים
לזה שעל פתח הר הבית ואומר להם כך דרשתי
וכך דרשו חברי כך למדתי וכך למדו חברי אם

נגז' הגי'
לחור והגיה
והכרי"כ
לחוריים
וב' תוי"ע

שמעו *אמרו להם ואם לאו (אלו ואלו) באים
לאותו שעל פתח העזרה ואומר כך דרשתי וכך
דרשו חברי כך למדתי וכך למדו חברי אם שמעו
אמרו להם ואם לאו ואלו באים לבית דין

דכדים יו

הגדול שבלשכת הגזית שמשם תורה יוצאה לכל
ישראל שנא' *מן המקום [ההוא] אשר יבחר ה' חור
לעירו ושנה ולמד כדרך שהיה לומד פטור ואם הורה
לעשות חייב שנא' *והאיש אשר יעשה בזרון לבלתי
שמוע אינו חייב עד שיור' לעשות תלמיד שהור' לעשות

ג' בתי דינין היה שם בירושלי' דמשתעי בה קרא וקמת ועלית :
אחד יושב על פתח הר הבית הוא שער המזרקי
שלפנים מן הקיל לפני עזרת נשים : ואחד יושב למעלה הימנו
כשעברו עזרת נשים ובאין לעזרת ישראל : ואחד בלשכת הגזית
שהיא בכנייה בתוך העזרה קליה בקודש וקליה בקול כדאמרי'
בסדר יומא : באין לזה שעל פתח הר הבית זקן זה שהורה
בעירו וכקלקל צ"ד שבעירו עליו והזיקקם הכתוב לעלות לירושלי'
ולשאלו (ובא צ"ד) [ובאין הוא וב"ד] שבעירו לצ"ד זה שעל פתח
הר הבית שהרי בו פוגעין תמלה : תלמיד שהורה לעשות
תלמיד שלא הגיע להוראה וכקלקל על צ"ד שבעירו ובא לצ"ד

פטור נמצא חומרו קולו:

קכג חניא א"ר יוסי מתחלה לא היו מרכיזין מחלוקת
 פח בישראל אלא כ"ד של שכעים ואחד יושבי
 ע"ג בלשכת הגזית ושני בתי דינין של עשרים ושלושה
 אחד יושב על פתח הר הבית ואחד יושב על פתח
 העזרה ושאר בתי דינין של כ"ג יושבים בכל עיירי
 ישראל הוצרך הדבר לשאול שואל מכ"ד שכעירו
 אם שמעו אמרו להם ואם לאו באים לזה שסמוך
 לעירו אם שמעו אמרו להם ואם לאו באים לזה
 שעל פתח הר הבית וכו' עד באים ללשכת הגזית
 ששם יושבים מתמיד של שחר עד תמיד של בין
 הערבים ובשבתות ובימים טובים יושבים בחי
 נשאלה שאלה בפניהם אם שמעו אמרו להם ואם
 לאו עומדין למנין רבו המטמאין טמאו רבו המטהרין
 טהרו משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו
 כל צרכן רבו מחלוקת בישראל ונעשית התורה
 כשתי תורות משם כותבין ושולחין בכל מקומות
 כל מי שהוא חכם ושפל בדרך ודעת הבריו' נוחה
 הגדול ושאל וקזר לעירו והורה כמתקלה: פטור אין לסמוך על
 הוראתו והתורה לא קייבה אלא מופלא ומומקה לנ"ד כדאמרי'
 בגמרא: נמצא חומרו קולו קומר שהקמירו עליו שאיכו ראוי
 להורא' עד שיהא בן ארבעי' שנה נעשה לו קל לפוטרו מן המיתה:
 יושבים בחיל מפני שהעם רב ומקום לר להם בלשכה א"כ שלא
 יהו כראין כיושבין בדין שנלשכת הגזית היו דכין חה

הנחנקין פרק עשירי סנהדרין רעה

הימנו יהא דיין בעירו משם מעלין אותו להר
הבית משם לעזרה משם ללשכת הגזית:
שלחו מתם אי זה בן עה"ב ענוותן ושפל כהך קכד
שייף עייל שייף ונפיק וגרים באורייחא ^ס
תדירא ולא מחזיק טיבותא לנפשיה יהכו ביה רבנן
עינוהי ברב עולא בר אבא:

ת"ר ד' צריכין הכרוה מסית וכן סורר ומורדה פט
וזקן ממרא ועדים זוממים בכלהו כתיב
בהו וכל העם וכל ישראל בעדים זוממים כתיב
והנשארים דלאו כולי עלמא חזו לסהדותא:

ת"ר שלשה מיתחן בידי אדם המתנבא מה שלא קכה
שמע וכו' כגון צדקיה בן כנענה דכתי' *ויעש ^ס
לו צדקיה בן כנענה קרני ברזל מאי הוה ליה מ"א ככ

עיקר: משם מעלין אותו להיות דיין בהר הבית כשמת אחד
מהם ויושב ^ס עד שמת אחד משל עזרה ומעלין את זה ^ס וכולן
יש בהם מעלה זה מזה:

שייף שוקה ככנס ושוקה יולא והכי אמרינן (בב"מ) [בב"ב] גבי
תקרת הבית שכנצטה שוף עיל שוף פוק:

[הכרוה פלוכי מת בב"ב על שעבר עבירה זה כדי לרדות את
האחרים]: וכל ישראל ישמעו וייראו: ובעדים זוממים
כתיב והנשארים ישמעו וייראו מאוס ללא שייך [למיכתב] וכל
העם דלאו כ"ע חזו לסהדותא שיש גולכין ומליי נרובים ומעלין
בשביעית שהן פסולין לעדות:

(צדקיה בן כנענה היה מתנבא לאחאז שיכלק את ארם):

מ"א ככ למעבר רוח נבות אטעיתיה דכתיב *ויאמר ה' מ
 וד"ה נ יח' יפחה את אחאב ויעל ויפול ברמות גלעד ויצא
 הרוח ויעמוד לפני ה' ויאמר אני אפתנו ויאמר
 תפחה וגם תוכל צא ועשה כן אמר רב יהודה
 מאי צא צא ממחיצתי מאי רוח א"ר יוחנן רוחו
 של נבות היזרעאלי. הוה ליה למידק כדר' יצחק
 דא"ר יצחק סגנון אחד עולה לכמה נביאים ואין
 שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד. עובדיה אמ'
 עובדי' א *זרון לבך השיאך. ירמיה אמר *תפלצתך השיא
 ירמיה מ"ט אותך זרון לבך והני מדקאמרו כולהו בהדרי ש"ט
 לאו כלום קאמרו. דלמא לא הוה ידע ליה להא
 דר' יצחק יהושפט הוה התם וקאמר להו דכתי'
 מ"א ככ *ויאמר יהושפט האין פה נביא עוד לה' א"ל הא
 וד"ה כ"ה איכא כל הני א"ל כך מקובלני מבית אבי אבא
 מוכון סגנון אחד עולה לכמה נביאים ואין שני נביאי'
 נלשון א' מתנבאים בסגנון אחד:
 סקר אורו

כ"ס גבי ויצא הרוח ויאמר אני אפתנו אלא והייתי רוק סקר נמי
 ערות כל נביאיו: (צא ממחיצתי משום דובר שקרים לא יכון לנגד
 כח"ח עיני): סגנון דבר מליכות של רוק הקדש: עולה לכמה נביאים
 ס"י כח ככנס נלנס לזה נלשון זה ולזה נלשון זה והכל א' כמו זרון לבך
 איכו לשון השיאך (*תפלצתך השיא אותך היינו דיבור אחד והלשון שלוק
 רש"י ע"ד תפלצתך כסילות: לאו כלום קאמרו שכלס לשון אחד היו
 סוף אומרי' דכתיב הנה כל הנביאים פה אחד טוב והוה ליה ללדקיהו
 בן כנענה לאסוקי אדעתיה דרוח טומאה מתעה אותם: אמר
 ליה אקאב הא איכא כל הכי: מבית אבי אבא לאו דוקא):

הנחנקין סרק עשירי סנהדרין רעו

המתנבא מה שלא נאמר לו כגון חנניה בן עזור ^{סס}
 דקאי ירמיה בשוק העליון וקאמ' *כה ירמיה ^{חט}
 אמר ה' הנני שובר את קשת עילם נשא חנניה
 ק"ו בעצמו ומה עילם שלא באה אלא לעזור את
 בבל אמר הקב"ה הנני שובר את קשת עילם
 כשדים עצמן עאכ"ו אתא איהו בשוק התחתון אמ'
 *כה אמר ה' שברתי את עול מלך בבל א"ל רב ^{סס כח}
 פפא לאב"י האי לחבירו נמי לא נאמר א"ל כיון
 (דיהיב) [ראתיהיב] ק"ו למידרש כמאן דאיתמר
 ליה דמי הוא ניהו דלא נאמר לו. המתנבא בשם
 ע"ז כגון נביאי הבעל. הכובש את נבואתו כגון
 יונה בן אמיתי. והמוותר ע"ד נביא כגון *חבריה ^{סס ע"ב}
 דמיכה דכתיב *ואיש אחד מבני הנביאים אמר ^{ח"א כ}
 אל רעהו וכתיב *ויאמר לו יען אשר לא שמעת ^{סס}
 ונביא שעבר על דברי עצמו כגון עדרו הנביא דכתי'

המוותר על דברי נביא האפיקורס שלא קאש למ"ש לו הכניא:
 חבריה דמיכה דכתיב ואיש אחד מבני הכנזאים אמר
 אל רעהו בדבר ה' הכני כא וזה היה מיכיהו בן ימלה שכתבא
 אותו היום על אחאז ליסול ביד ארם מפני שכל בן הדד בידו
 ושלקו לשלום והיינו דקאמר אחאז ליהושפט לא ידבר עלי טוב
 כי אם רע מפני שכתבא כבר את זו עליו ולא קבל קבירו את
 דבריו דכתיב (ולא אנה) [וימאן] האיש להכותו: עידו הנביא
 שכתבא על מוצק ה' נבית אל שהיה ירבעם מקטיר עליו ונד"ה

אחאז קאש' דקב"ה היש מה אהם דעב דלמו ובגושמי יתקב
 דלא יאמי: דס"ה הישא קיד"ה דמוכ דחורחה אכ"ה: ויחזי ל'א

מ"א יג * [כי] כן צוה אותי וכתיב * ויאמר לו גם אני נביא
 כמוד וכתי * וישב אתו וכתי * וילך וימצאהו [אריה]:
 תני תנא קמיה דרב חסדא הכובש את נבואתו
 לוקה א"ל מאן דאכיל תמרי בארבילא לקי
 מאן מתרי ביה אמר אביי חכריה נביאי . מנא ידעי
 אמר אביי דכתיב * כי לא יעשה ה' אלהים דבר
 כי אם גלה סודו ודלמא הדרי ביה אם איתא
 דהדרי ביה אודועי הוו מודעי לכלהו נביאי והא
 יונה דהדרי ביה ולא אודעוהו יונה מעיקרא נינוה
 נהפכת א"ל איהו לא ידע אי לטובה אי לרעה.
 המוותר על דברי נביא מנא ידע דאיענש דיהב
 ליה אות והא מיכה דלא יהב ליה אות ואיענש
 היכא דמוחזק שאני דאי לא תימא הכי אברהם
 גבי יאשיה כתיב והוא היה עידו: כי כן צוה אותי [דבר ה'
 לאמר] לא תאכל לקס ולא תשתה מים (במקום הזה) ועבר על
 דברי עלמיו ושמע לדברי הנביא שקר ואכל ושתה:
 תמרי בארבילא תמרים הכתובים בכברה: דילמא הדרי
 ביה פמליא של מעלה וכיקס על הרעה והס איכס
 יודעים והיאך תמרים זו התראת ספק: והא יונה דהדרי ביה
 מהפוך את כינוה: מעיקרא נינוה נהפכת א"ל ברה"ק ומשמע
 כמי לטובה שיהפכו מעשיהם מרעה לטובה וכיון שזכו כתקיימה
 הכצואה ולא מהדר הוא הכצואה ואיהו דלא ידע הוא [היה]
 טועה וסבור שהוא לרעה: מנא ידע האי גברא שזה כביא אמת
 שהקצ"ה עונשו והלא אמת סבור שזה כביא אמת לפיכך עוותר
 על דבריו: היכא דהוחזק שהוא לדיק וכביא אמת: שאני ולא

ע"ס
 ע"ס
 ע"ס
 ע"ס
 ע"ס
 ע"ס

בהר המוריה היכי שמע ליה יצחק. אליהו בהר
חכרמל היכי סמכי ליה ועכדי ליה שחומי חוץ
[אלא היכי דמוחזק שאני]:

*וייהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את קכו
אברהם מאי אחר א"ר יוחנן משום ר' יוסי טס

בן זמרא אחר דבריו של שטן דכתיב *ויגדל הילד
ויגמל אמר שטן לפני הקב"ה רבש"ע זקן זה חננתו
למאה שנה פרו בטן מכל סעודה שעש' לא היה

לו תור אחד או גוזל אח' להקריב לפניך א"ל כלום
עשה אלא בשביל בנו אם אני אומר לו זבח את

בנך לפני מיד וזבחו מיד והאלהים נסה את אברהם
ויאמר קח נא את בנך א"ר שמעון בר אבא אין ט'

נא אלא לשון בקשרה משל למלך ב"ו שעמדו
עליו מלחמות הרכה והי' לו גבור א' ונצחון לימי'

עמדה עליו מלחמה חזקה א"ל בבקשרה ממך
עמוד לי במלחמה זו שלא יאמרו הראשונים אין

בהם ממש אף הקב"ה אמ' לאברהם ניסיתך בכמה
נסיונות ועמדת בכולן עכשיו עמוד לי בנסיון זה

שלא יאמרו אין ממש בראשונים. את בנך. שני
בנים יש לי את יחידך. זה יחיד לאמו וזה יחיד

לאמו אשר אהבת תרוייהו רחימי לי את יצחק.

נעי אות: היכי שמע ליה יצחק הוה דבר אמת מה שלא נאמר
לשם אדם להקריב את בנו: שחומי חוץ שהרי בהמ"ק היה

צירושלים:

בב"ב פ"ד הל"א א"ר יוחנן משום ר' יוסי טס

אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי טס

אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי טס

אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי טס

אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי טס

אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי טס

אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי טס

אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי טס

אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי טס

אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי טס

וכל כך למה כדי שלא תטרף דעתו עליו קדמו
 סיונ ד שטן לדרך א"ל *הנסה דבר אליך תלאה הנדה
 יסרת רבים [וידיים רפות החזק] בושל יקימון
 תכלי' כו מיליך כי עתה תבא אליך ותלא א"ל *אני בתמי
 סיונ ד אלך. א"ל *הלא יראתך כסלחך א"ל זכר נא מי
 הוא נקי אבר כיון דחזא דלא קא שמע ליה א"ל
 ואלי דבר יגונב כך שמעתי מאחורי הפרגוד שה
 לעולה ואין יצחק לעולה א"ל כך עונשו של בדאי
 שאפילו אמר אמת אין שומעין לו ר' לוי אומ' אחר
 דבריו של ישמעאל ליצחק א"ל ישמעאל ליצחק
 אני גדול ממך (במצות) [במצות] שאתה מלך
 בן שמונת ימים ואני בן י"ג שנה אמ' לו וכאבר אחד
 אתה מגרה כי אם אמר לי הקב"ה זבח עצמך לפני
 אני זוכח מיד והאלהים נסה את אברהם:
 צ א"ר אבהו א"ר יוחנן בכל אם יאמר לך נביא
 עכור על ד"ת שמע לו חוץ מע"ז שאפילו
 מעמיד לך חמה באמצע רקיע אל תשמע לו. תניא
 ר' יוסי הגלילי אומר הגיעה תורה לסוף דעתה
 של ע"ז לפיכך נתנ' תורה ממשלה בה שאפילו
 מעמיד לך חמה באמצע הרקיע אל תשמע לו
 הנסה דבר אליך תלאה וכי היה לאוהבך לנסותך בדבר שהיא
 תלאה אותך ומכרית את זרעך: הנה יסרת רבים רלית'
 והקיימה כל צאי עולם בדבריך עתה הכה צא להלאותך ולנהלך:
 נתנה התורה ממשלה בה כל' אפילו תראה אותו כניא מושל

הנחנקין פרק עשירי סנהדרין רעה

חניא אר"ע ח"ו שהקב"ה מעמיד חמה לעוברי רצונו אלא כגון חנניה בן עוזר שמתחיל היה נביא אמת ולכסוף נביא שקר:

חלק

פרק אחד עשר

[משנה] כל ישראל יש להם חלק לעה"ב שנא' קבו *ועמך כלם צדיקי' לעולם ירשו ארץ שם נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. ואלו שאין להם ישיבה ס חלק לעה"ב האומר אין תחיית המתים מן התורה ועושה כרצונו דכתיב וכתן לך אות או מופת: [שתחלתו נביא אמת כגון חנניא הכניא והאי וכתן אליך אות בעודו כניא אמת יתן לך אות בכבואה אחרת ולכסוף כשיקזור להרשיע יאמר לעבד ע"ז וסמוך עלי שהרי מוזק אני ע"י אות ומופת שכתתי לך כנר]:

הך כנא אינה וון החשכה אלא אגדה בעלמא וכמונה כאן כדי להמחיל הפרק בדבר טוב אבל רישיה דפרק' קאמר הכי ואלו שאין להם חלק לעה"ב ומהדר אהן פרקין דלעיל אלו הן הכשרפין וכדאס למורי דהנחנקין דאוי שיקדים לפרק זה ע"כ וזלמתי בפ"י אחד שאינו לרש"י ז"ל: ו"ל דש"י ז"ל כל ישראל וכו' מעיקרא איירי דד' קימות ואזיל ומפרש להו לכולהו (ואמר אע"פ שעברו עבירות כיון שקבלו דינם הרי הן ככל ישראל ויש להם חלק לעה"ב) והדר מפרש הכי שאין להם חלק לעה"ב: ה"ג האומר אין תחיית המתים מן התורה שופר במדרשים דדרשינן בגמרא לקמן עכ"ל למחיית